

венность, коррупционное правонарушение.

Minka T. P. Liability for corruption offenses: some problems of law enforcement. In the article a modern anticorruption legislation and separate problems of his application are analysed during realization of events of legal responsibility for the feasance of corruption offences.

With the adoption of the above-mentioned changes to the anticorruption legislation the duty stage of reformation of the system of prevention and counteraction to the corruption came to an end essentially. Acceptance of foregoing Laws conditioned by the necessity of implementation of considerable part of recommendations of Group of the states of Advice of Europe our state against a corruption and experts that carried out the review of the state of introduction of Convention of the UNO against a corruption.

In these about Laws of Ukraine : "About making alteration to some legislative acts of Ukraine in relation to bringing of national legislation to conformity with the standards of Criminal convention about a fight against a corruption" from April, 18, 2013 [1], "About making alteration to some legislative acts of Ukraine in relation to realization of public anticorruption policy" from May, 14, 2013 [2], "About amendments to Criminal and Criminal judicial codes of Ukraine in relation to fulfilling the plan of actions in relation to liberalization of visa regime European Union for Ukraine" from April, 18 in 2013 [3], "About making alteration to some legislative acts of Ukraine (in relation to fulfilling the plan of actions in relation to liberalization of visa regime European Union for Ukraine in relation to responsibility of legal entities) " from Mays, 23, 2013 (entered into by September, 1, 2014) [4].

Working out the total to foregoing, it would be desirable to mark that though for the last year considerable changes were brought in to the anticorruption legislation of Ukraine, however for today the considerable circle of questions needs his legal adjusting yet. To our opinion, today there is a necessity to accept Code of Ukraine about criminal misconducts. We consider that all corruption offences must be attributed to criminal misconducts. The acceptance of this Code will allow to decide the judicial questions of bringing in of person to responsibility for the feasance of corruption offence. In addition, today it follows to coordinate the norms of Criminal code of Ukraine, Criminal code of practice of Ukraine, Law of Ukraine "About principles of prevention and counteraction to the corruption" in relation to terminology and plenary powers of corresponding subjects.

Keywords: *corruption, anticorruption legislation, liability, corruption offence.*

Надійшла до редакції 03.03.2014

Миронюк Р. В.

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.95

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО ПЕРЕГЛЯДУ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ В ПОРЯДКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

На підставі аналізу правового регулювання порядку судового перегляду справ про адміністративні правопорушення в порядку адміністративного судочинства висловлено та обґрунтовано окремі пропозиції щодо його удосконалення та покращення практики діяльності судів з розгляду такої категорії справ.

Ключові слова: *адміністративне судочинство, адміністративна справа, справа про адміністративне правопорушення, судовий перегляд справи.*

Постановка проблеми. КАСУ не регламентує особливості судового розгляду скарг на постанову у справі про адміністративне правопорушення, а це означає, що, виходячи з норм нині діючого законодавства, такий судовий розгляд має здійснюватися в повному об'ємі, тобто аналогічно процедурі судового розгляду всіх адміністративних справ, які виникають на підставі публічно-правового спору [1]. Тобто суд у п'ятиденний термін розгляду скарги на постанову у справі про адміністративне правопорушення повинен дотримуватися всієї процедури адміністративного судового провадження, яка включає такі етапи: відкриття провадження у справі, прийняття відповідної ухвали; проведення попереднього судового засідання та за його результатами прийняття судового рішення; відкриття судового засідання, дослідження та оцінка доказів у справі, проведення судових дебатів, прийняття судового рішення у справі та оголошення його. Така процедура регулюється більш ніж 60 статтями КАСУ. Очевидно, що дотримання такої процедури у перегляді справ про адміністративні правопорушення у зв'язку з оскарженням рішень по них є недоцільним, воно перевантажує роботу судді, ускладнює процес притягнення до адміністративної відповідальності, ігнорує принципи оперативності та економічної доцільності такого провадження. Вказане зумовлює необхідність винайдення більш спрощеної моделі судового розгляду даної категорії справ, окремим спробам якого і буде присвячено дану статтю.

Виклад основного матеріалу. Процедура судового перегляду постанов у справах про адміністративні правопорушення повинна мати більш спрощений характер, але при цьому не повинна знижуватися якість правосуддя по цій категорії справ, що зумовлює необхідність систематизації правових норм, які повинні регулювати таку процедуру. На нашу думку, потребує чіткого систематизованого нормативного закріплення процедура судового перегляду постанов у справах про адміністративні правопорушення у статті 171-2 КАСУ.

Так, якщо процедура перегляду постанов у справах про адміністративні правопорушення в адміністративному (позасудовому) порядку здійснюється за правилами судового порядку розгляду справи в першій інстанції, то очевидно, що подання скарги на постанову у справі про адміністративне правопорушення, винесену суб'єктом владних повноважень (суб'єктом адміністративно-деліктної юрисдикції), породжує процедуру первинного судового розгляду справи (в першій інстанції) у порядку адміністративного судочинства.

Тому очевидно, що процедура судового перегляду постанови у справі про адміністративне правопорушення включає в себе такі стадії: формування позовних вимог та подання до суду адміністративного позову; відкриття провадження в адміністративній справі; підготовка справи до судового розгляду; судовий розгляд адміністративної справи; прийняття судового рішення по адміністративній справі.

Основною (центральною) стадією досліджуваного нами провадження щодо оскарження в суді постанов у справі про адміністративні правопорушення є судовий розгляд адміністративної справи.

У порівнянні із іншими стадіями адміністративного провадження, судовий розгляд адміністративної справи набагато складніша за своїм змістом стадія, оскільки в її межах свої процесуальні повноваження реалізують суд, сторони, здійснюється встановлення і доказування фактичних обставин справи. Відтак, цілком природно, що судовий розгляд адміністративної справи складається із сукупності частин (етапів), які послідовно змінюють одна одну. Судовий розгляд адміністративної справи (ст. 122 КАС України) здійснюється в судовому засіданні з викликом осіб, які беруть участь у справі, після закінчення підготовчого провадження. Головуючий у судовому засіданні вживає необхідних заходів щодо забезпечення в судовому засіданні належного порядку. У призначений для розгляду справи час головуючий відкриває судове засідання та оголошує, яка справа розглядається (ст. 124 КАС України).

Після відкриття судового засідання відбувається процедура розгляду та вирішення адміністративної справи по суті. У стадії судового розгляду адміністративної справи щодо оскарження постанов у справі про адміністративні правопорушення можна виділити такі процесуальні етапи: підготовка частина судового розгляду справи; розгляд справи по суті; судові дебати; ухвалення і проголошення судового рішення по справі. Під час судового розгляду справи в судовому засіданні забезпечується повне фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу.

Підготовча частина судового розгляду справи включає: 1) перевірку суддею явки учасників судового засідання і з'ясування, чи можливо за наявного складу учасників розглянути справу; 2) прийняття рішення у зв'язку з неявкою окремих учасників адміністративної справи (ст.ст. 128, 129 КАС України); 3) роз'яснення учасникам розгляду адміністративної справи їх прав та обов'язків (ст.ст. 125, 127, 130, 131, 132, 134 КАС України); 4) вирішення судом клопотань осіб, які беруть участь у справі (ст. 133 КАС України).

Судовий розгляд справи по суті починається доповіддю головуючого в судовому засіданні чи судді-доповідача про зміст позовних вимог, про визнання сторонами певних обставин під час підготовчого провадження, після чого він з'ясовує: чи підтримує позивач адміністративний позов, чи визнає його відповідач та чи не бажають сторони примиритися (ст. 135 КАС України). Необхідно вказати, що право на примирення сторін в адміністративному судочинстві під час розгляду публічно-правового спору може реалізовуватися на всіх його стадіях. Однак реалізація такого права, на нашу думку, під час провадження у суді щодо оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення неможлива, оскільки це ігнорує всі принципи, на підставі яких орган адміністративно-деліктної юрисдикції приймав постанову, яка підлягає оскарженню на предмет у першу чергу доцільності застосування конкретного виду адміністративного стягнення. Більш того, в науковій літературі висловлюється досить вагома позиція щодо невідповідності завданням цього Кодексу закріплення у Кодексі адміністративного судочинства України інституту мирової угоди й

нагальної потреби виключення із змісту КАС України положень про можливість примирення сторін (зокрема, ч. 3 ст. 51, ч. 2 ст. 59, ст. 96, п. 2 ч. 1 ст. 109, ч. 3 ст. 111, ст. 113, ч.ч. 2, 3 ст. 136, п. 4 ч. 1 ст. 156, п. 3 ч. 1 ст. 157, ст. 194, ст. 219 КАС України) [2, с. 46].

При розгляді справи за відсутності особи, яка бере участь у справі, головуючий у судовому засіданні доповідає про її позицію щодо позовних вимог, якщо вона викладена в письмових поясненнях. Після доповіді у справі суд почергово заслуховує пояснення позивача, відповідача та показання свідків, при наявності останніх. У відповідності та за правилами ст. 141 КАС України суддя може здійснити допит свідків.

З огляду на предмет нашого дослідження, основне значення на стадії розгляду справи по суті має оцінка доказів у справі щодо оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, яка здійснюється безпосередньо судом. На цьому етапі суду необхідно дослідити критерії оцінки законності постанови у справі про адміністративне правопорушення. Даний етап розгляду адміністративної справи є найбільш складним для суду, оскільки слід констатувати, що на сьогодні у вітчизняному законодавстві відсутні вимоги щодо меж адміністративно-юрисдикційної діяльності суб'єктів владних повноважень, у результаті якої вони приймають рішення у справах про адміністративні правопорушення. У зв'язку з цим суди потребують хоча б рамкових критеріїв для оцінювання законності таких рішень. Такі критерії закріплені у частині третій статті 2 КАС. Вони певною мірою відображають принципи адміністративної процедури, вироблені у практиці європейських країн, і важливі не лише для суду. Суб'єкти адміністративно-деліктної юрисдикції повинні враховувати ці критерії-принципи, знаючи, що адміністративний суд керуватиметься ними у разі оскарження відповідних рішень у справах про адміністративні правопорушення. Також законодавче закріплення цих критеріїв-принципів дає можливість особі сформулювати уявлення про якість та природу належних рішень, які вона має право очікувати від суб'єкта адміністративно-деліктної юрисдикції при розгляді справи про адміністративне правопорушення.

Слід зауважити, що загальні критерії, на підставі оцінки яких орган адміністративно-деліктної юрисдикції може винести законну постанову у справі про адміністративне правопорушення, у тому числі у порядку її перегляду у зв'язку з оскарженням, визначено у ст. 280 КУпАП, відповідно до якої «орган (посадова особа) при розгляді справи про адміністративне правопорушення зобов'язаний з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи» [3]. Однак, як справедливо зазначають окремі автори, «суттєвою відмінністю перегляду рішень по справах про адміністративні правопорушення в порядку адміністративного судочинства є більший обсяг обставин, які підлягають

з'ясуванню під час розгляду відповідного адміністративного позову, на відміну від скарги, яка розглядається в адміністративному порядку на підставі статті 280 КУпАП [4, с. 174]. Слід погодитися з такою думкою автора, однак необхідно враховувати, що оцінці в даному випадку підлягають різні критерії: у статті 280 КУпАП – обставини, які повинні обов'язково враховуватися суб'єктом адміністративно-деліктної юрисдикції при винесенні рішення у справі про адміністративне правопорушення; в статті 3 КАСУ – умови, за дотримання яких суб'єкт адміністративно-деліктної юрисдикції може прийняти законне рішення у справі про адміністративне правопорушення, тобто перші є формою розумової діяльності суб'єктів адміністративно-деліктної юрисдикції, а другі – способами такої діяльності.

Виявлення невідповідності діяльності суб'єкта адміністративно-деліктної юрисдикції хоча б одному із зазначених критеріїв для оцінювання його рішення у справі про адміністративне правопорушення може бути підставою для задоволення адміністративного позову лише за умови встановлення порушення прав, свобод та інтересів позивача. Якщо ж права, свободи та інтереси позивача не були порушені, суд повинен відмовити у задоволенні позову і постановити окрему ухвалу, якою звернути увагу суб'єкта адміністративно-деліктної юрисдикції на відхилення від принципів адміністративної процедури.

Наступним і завершальним етапом судового розгляду адміністративної справи є ухвалення і проголошення судового рішення по справі, яке здійснюється за процедурними правилами, визначеними в ст.ст. 153, 154 КАСУ, та виноситься у формі постанови. На підставі аналізу ст. 162 КАСУ можна визначити, що в результаті провадження щодо оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення, здійсненого суддею в порядку адміністративного судочинства, може бути винесено одну з таких постанов: 1) про відмову в задоволенні позову та визнання законною постанови у справі про адміністративне правопорушення, винесеної суб'єктом адміністративно-деліктної юрисдикції; 2) про задоволення позову та визнання протиправною постанови у справі про адміністративне правопорушення, винесеної суб'єктом адміністративно-деліктної юрисдикції.

У той же час, як вірно зазначає А.В. Кишинський, положеннями ст. 162 КАСУ не закріплено можливість суду прийняття постанови про визнання протиправною постанови у справі про адміністративне правопорушення, винесеної суб'єктом адміністративно-деліктної юрисдикції, та направити справу на новий розгляд [5, с. 16]. Таке твердження є абсолютно доречним, оскільки: по-перше, як визначено ч. 3 ст. 162 КАСУ, суд може прийняти іншу, крім вищевказаних, постанову, яка б гарантувала дотримання і захист прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень; по-друге, ст. 171-2 КАСУ, якою регулюються особливості провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності, не визначено види рішення, які можуть бути прийняті в результаті розгляду даної категорії справ.

З урахуванням існування такого вакууму правового регулювання цього питання, а також виходячи з доцільності дотримання принципу оперативності, ефективності та економічності провадження у справах про адміністративні правопорушення, пропонуємо в ч. 2 ст. 162 КАСУ закріпити положення, відповідно до якого: «у разі задоволення адміністративного позову суд може прийняти постанову про визнання протиправним рішення суб'єкта владних повноважень у справі щодо притягнення до адміністративної відповідальності та направити справу на повторний розгляд, або прийняти рішення по суті».

Постанова у справі щодо оскарження рішення у справі про адміністративне правопорушення повинна відповідати законодавчо визначеним вимогам, містити комплекс властивих для неї реквізитів та складатися із чотирьох частин (ст. 163 КАС України): 1) вступної; 2) описової; 3) мотивувальної; 4) резолютивної.

Окремої уваги заслуговує визначення правових наслідків прийняття судом постанови у справі щодо оскарження рішення у справі про адміністративне правопорушення. Як нами було зазначено вище, ст. 162 КАСУ передбачає можливість винесення судом в даній категорії справ рішення про визнання протиправною постанови у справі про адміністративне правопорушення, винесеної суб'єктом адміністративно-деліктної юрисдикції.

Постає питання: а які наслідки це рішення буде мати для посадової особи суб'єкта адміністративно-деліктної юрисдикції, тим більше в тих випадках, коли на її рішення було подано значну кількість (від 2 до 10, а то і більше) адміністративних позовів, і в результаті розгляду суду більшість із вони були визнанні незаконними? Результати узагальнення практики діяльності адміністративних судів вказує, що таких випадків доволі багато. На нашу думку, на ці випадки повинна бути належна правова реакція держави опосередковано через адміністративні суди. Саме тут у нагоді може стати передовий досвід держав зі сталою системою і практикою діяльності адміністративних судів, наприклад Німеччини, Франції, Швейцарії та ін. [6, с. 98]. З огляду на це нами висловлено думку, що зводиться до необхідності запровадження в діяльності адміністративних судів України практики діяльності адміністративних судів окремих європейських держав, відповідно до якої адміністративний суд, прийнявши рішення про задоволення позову щодо визнання рішення, дії чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, може винести окрему постанову про усунення із займаної посади посадової особи конкретного суб'єкта владних повноважень, що прийняв незаконне рішення, вчинив незаконну дію, чи незаконно бездіяв [7, с. 219].

Висновки. Підводячи підсумок дослідженню теоретичних та практичних питань оскарження в адміністративному судочинстві постанов у справах про адміністративні правопорушення, ухвалених суб'єктами владних повноважень, слід зазначити, що, оскільки положення Кодексу адміністративного судочинства України ще не отримали сталої практичної перевірки, а однозначна судова практика щодо даної категорії справ не сформувалася, розроблення потребують процесуальні аспекти здійснення

адміністративного судочинства з окремих категорій адміністративних справ у цілому і щодо адміністративних справ з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності зокрема.

Бібліографічні посилання

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV// ВВР України. – 2005. – № 35–36, № 37. – Ст. 446.
2. Бевзенко В.М. Оскарження в адміністративному судочинстві постанов про накладення адміністративного стягнення, ухвалених працівниками Державтоінспекції МВС України / В.М. Бевзенко // Право і суспільство. – № 1. – 2010. – С. 43–50.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон від 07.12.1984 р. № 8073-X // ВВР УРСР. – 1984. – № 51. – С. 1122.
4. Кишинський А.В. Перегляд постанов у справах про адміністративні правопорушення в адміністративному порядку: зміст та прогалини у правовому регулюванні / А.В. Кишинський // Часопис Київського університету права. – № 2. – 2011. – С. 113–117.
5. Кишинський А. В. Процесуальні засади перегляду постанов по справах про адміністративні правопорушення : автореф. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / А. В. Кишинський. – К., 2012.
6. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / автор-упоряд. І. Б. Коліушко, Р. О. Куйбіда. – К., 2003.
7. Миронюк Р.В. Особливості реалізація правового статусу учасників адміністративно-деліктного процесу на стадії перегляду справи про адміністративне правопорушення / Р.В. Миронюк // Науковий вісник ДДУВС : зб. наук. праць. – 2011. – № 4. – С. 213–220.

Миронюк Р. В. Особенности судебного пересмотра дел об административном правонарушении в порядке административного судопроизводства. На основе анализа правового регулирования порядка судебного пересмотра дел об административных правонарушениях в порядке административного судопроизводства высказаны и обоснованы отдельные предложения по его усовершенствованию и улучшению практики деятельности судов по рассмотрению такой категории дел.

Ключевые слова: административное судопроизводство, административное дело, дело об административном правонарушении, судебный пересмотр дела.

Myronyuk R. V. Features of judicial review of cases on administrative violations in administrative proceedings. This paper investigates the legal framework and procedural order of judicial review cases on administrative violations in administrative proceedings .

It is shown that the procedure for judicial review of statutes in the case of an administrative offense involves the following steps: formation of the claim and lawsuit against the administrative claim, discovery proceedings in the administrative case, preparation of cases for trial, the trial of proceedings, a judicial decision on administrative matters. The analysis of each of these stages, identified problems that occur in the order of proceedings proceedings within them.

Expressed and reasonably specific proposals for improving judicial review cases on administrative offenses by administrative procedures and improve the practices of the courts to hear this type of case. In particular, the statutory provision requires the cashier, according to which if his administrative claim, the court may adopt a resolution to declare unlawful the decision the subject of authority in the case of administrative liability and remand the case for retrial , or decide on merits.

It was concluded that since the jurisprudence on this category of cases is not formed, the need to develop the procedural aspects of the implementation of the administrative proceedings in cases of appeal against decisions, actions or omissions of public authorities in cases of administrative liability .

Keywords: administrative law, administrative case, the case of an administrative offense, the judicial review proceedings.